СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 71. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 14-го квітня 1943. • No. 71. Jersey City, N. J., Wednesday, April 14, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІД 18 РОКІВ ДО 38 ПІДУТЬ ДО АРМІЇ ЩЕ В ЦЬОМУ РОЦІ, ТЕЖ І ЖОНАТІ

ВАШИНГТОН. — Американські збройні сили мусять мати ще в 1943 році 10,800,000 вояків. Ось це є та вимога, яка мусить бути виконана зогляду на воєнні обставини. Супроти цього, як заповідає Пол В. МекНат, голова Комісії Воєнної Людської Сили, буде покликана до військотої служби ще в цьому році кожна людина, самітна чи одружена, в віці від 18 до 38 років, якщо є фізично та духово спосібна для такої служби. Звільнені будуть теж і ті що є заняті при роботі, що є есенціональна з боку воєнних запотребувань. Таких людей, що повиннів знайтися у воєнній службі є 22,000,000, але з цього числа тільки 14 мілїонів можна вважати фізично спосібними до такої служби. Знов з того останнього числа треба відтягнути ще 1,500,000, що працюють у воєнній промисловости і 1,700,000, що заняті в хліборобстві, чи є духовниками, студентами, або знаходяться у такому родинному положенню, що їх покликання до війська булоб катастрофою для родини.

ШПИТАЛІ ВИЧЕРПАЛИ СВОЇ ХАРЧОВІ ПАЙКИ.

НЮ ЙОРК. — Шпиталі в Ню Йорку знайшлися в дуже поганнім харчовім стані. Кажуть, що вже майже вичерпали свої пайки, а поясняють це тим, що їм призначено 25% менше харчів та товщів, як вони їх зуживали минулого грудня. А так сталося, що саме в грудні заряди шпиталів сами собі добровільно вкоротили харчування на 25%. В подібному положенню, як кажуть, опинились теж і менші ресторани.

ЗНЕСЕНО ПІДВИШКУ ЗА ПЕРЕСИЛКИ ТЯГАРОВИМИ ПОЇЗДАМИ.

ВАШИНГТОН. — Міжстейтова Торговельна Комісія знесла шістьома голосами проти пяти загальну підвишку оплат за перевіз товарів тягаровими поїздами, на яку то підвишку дала дозвіл тому рік. Це зарядження важне до 1. січня. Комісія вийшла з такого заложення, що залізничі компанії роблять тепер знамениті бизнеса і добре заробляють, а це знову причиняється до збільшення інфляції. Залізниці, кажеться далі, заробили в 1942 році стільки гроша, як ще ніколи передтим.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДОБРІ НОВИНИ З ПАЦИФІКУ.

ВАШИНГТОН. — Ґенеральний австралійський прокуратор і міністер заграничних справ, д-р Герберт В. Еват, відбувши конференції з президентом Рузвелтом, заявив ґазетярам, що він з тих обрад дуже вдоволений. Казав, що в Америці є велике непорозуміння щодо цього, що треба в першу чергу перемогти Гітлера. В скорому часі зайдуть на Пацифіку такі події, що всі переконаються, що ми теж звертаємо пильну увагу і на другого ворога — на Японію. Еват ще підкреслив і те, що многі не доцінюють воєнних подій на Пацифіку і таких перемог як та, що її осягнено в Ґвадалканал.

ЗНАЙШЛИ ВЕЛИКУ СИЛУ В НАУЦІ ХРИСТА.

НЮ ЙОРК. — Місійна Рада Методиської Церкви оголосила два письма двох дуже визначних осіб про те, що вони відчувають, будучи християнами. Перше письмо походить від приверненого до християнатва китайського вождя ґен. Чянґ Кай-шека. Друге від його славної дружини, мадам Чянґ Кай-шека, що перебуваючи тепер в Америці зеднала собі й свому народови надзвичайні симпатії. Ґен. Чянґ Кай-шек згадує за ту душевну силу, якої набрав читаючи Біблію і маючи перед собою образ життя Христа, бо тоді його діла і терпіння видавались йому дуже незначними супроти діл і терпінь Христа. Мадам Чянґ Кай-шек згадує про вплив на неї її побожної матери, що все питала Бога про раду в такий спосіб, щоб просвітив її ум, щоб він пізнав, як треба поступити згідно з Божою волею. Тепер і вона молиться в такий самий спосіб, щоб пізнати Божу волю. Молитва є для неї провідником і тою силою, що держить її життя в рівновазі.

АНҐЛЬО-АМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ БІЖЕНЦІВ.

ВАШИНГТОН. — На Бермуді зачнеться 19. квітня анґльо-американська конференція для обговорення проблємів, звязаних з біженцями, що були змушені покидати свої краї наслідком воєнних подій і переслідувань. Американька делеґація буде складатись з чотирьох членів, а на чолі стоятиме Гаролд Виліс Дадс, президент Принстонського Університету.

ТОДЖО ЗАПОВІДАЄ НОВІ ВОЄННІ ТЯГАРІ.

ТОКИО. — Передано через японське радіо промову японського премієра Тоджа до ґубернаторів різних провінцій, що зїхались на конференцію. Тоджо сказав, що населення мусить бути готове ще до нових дуже болючих жертв. Теж зажадав від ґубернаторів, щоби негайно зліквідували ті елементи, що виявляють в будь який спосіб своє невдоволення.

Це є „Народня Війна" і Нарід Мусить її Попирати теж і Закупном Воєнних Бондів, бо Одержаний за них Гріш Іде на „Найбільший Наступ", Який Саме Готується

НЮ ЙОРК. — Кампанію за фондами на дальше ведення війни розпочато в понеділок вечером в Ню Йорку, в Карнеґі Гол, в такий простий і переконливий кожного спосіб, що нема найменного сумніву, що державна скарбниця дістане жаданих 13 білїонів долярів титулом Другої Воєнної Позички, яку отсе проголошено. І то дістане їх не зважаючи на те, що секретар скарбу, Генрі Морґентав мол., що промовляв на отворенню кампанії, заявив, що в цьому році треба буде державі позичити 70 білїонів долярів. Секретар додав, що усю ту суму моглаб державна скарбниця легко дістати іншим способом, від банків чи інших фінансових інституцій, бо американська валюта сильна і здорова. Але цього не робиться, бо це є „війна народу" і нарід повинен давати на оборону краю не тільки свою кров, своїх синів і батьків, але теж і гріш, що є маловажною річю в порівнанню до жертв крови. Морґентав заґарантував, що цей гріш є потрібний не на що інше, а тільки на той „найбільший наступ" на ворогів, який підготовляється і який цілком певно скоро наступить. Він теж пояснив, що з кожних $18.75, за які купується воєнний бонд вартости $25, іде $18 на воєнні потреби, а тільки 75 центів на інші державні вимоги. В додатку до секретаря виголосив знамениту промову нюйорський ґубернатор Дюї, що підкреслив, що колиб ми не закупили воєнних бондів, то ми не моглиб потім глянути в очі тим воякам, що вернуть з війни, бо гроші з бондів ідуть на черевики, їжу, гармати і тенки, потрібні для армії. Вилйем Ґрін і Филип Морей заявили від робітництва, зорґанізованого в Американській Федерації Праці й Конґресі Промислових Орґанізацій, що воно певно пipre Другу Воєнну Позичку з усіх сил.

СЕНАТ ЗАЯВИТЬСЯ ЗА МІЖНАРОДНУ МИРОВУ СПІВПРАЦЮ ПО ВІЙНІ

ВАШИНГТОН. — Кажуть, що в сенаті цілком певно перейде резолюція, яка заявиться за те, щоб уряд Злучених Держав узяв участь у тій міжнародній орґанізації, що буде створена Обєднаними Державами для вдержування мира в світі по цій війні.

АМЕРИКАНЦІ ВІДБИВАЮТЬ ЯПОНСЬКІ НАСТУПИ

ДЕСЬ В АВСТРАЛІЇ. — Японія намагається за всяку ціну перервати достави, що ідуть з Злучених Держав до Австралії. В недільним повітрянім атаку японці втратили 41 літаків, а потім ще 17, але далі пробують атакувати, нагромадивши для цього силу з 250 літаків в Рабол в Ню Бритен.

Напруження в Болгарії

БЕРН. — За вістками, одержаними зо Софії, нутрішне положення в Болгарії стає щораз більше напружене. В столиці студенти відкрито роблять проти-націоналістичні демонтрації, для здушення котрих міністерство війни мусіло аж викликати резервових офіцирів для помочі цивільній владі. Уряд веде вже від тижня повну мобілізацію війська. Виступають проти цього селяни, невдоволені, що їх відривають від весняних робіт. Кажуть, що уряд переводить евакуацію повітів, що межують з Туреччиною. Видно, з того боку сподіваються клопоту. Король Борис, котрий недавно перебрав самий теку заграничних справ, старається привести край до єдности, але край невилічимо розбитий між прихильників Осі й прихильників Аліянтів.

ГІТЛЄР „ВИЗВАЛЯЄ" ФРАНЦУЗЬКИХ БРАНЦІВ

БЕРН. — Віші подало французькому населенню вістку, що мовляв заходи уряду Лявала добитися пущення на волю французьких бранців покінчилися щасливо, бо Гітлер пустив на волю 250,000 воєнних бранців у Німеччині. Не довго тривала одначе радість французів, бо зараз показалося, що Гітлер визволив їх на те, аби їх оставити в Німеччині як робітників.

НІМЦІ ПРАВЛЯТЬ РОЗСТРІЛАМИ

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанні дістав вістку, що німці розстріляли в Варшаві 51 осіб, звязаних з видаванням нелеґального часопису. Між ними 72-літню Ольшанську, вдову по польськім дипльоматі, в котрої домі найдено друкарню.

Німецький празький часопис подав вістку, що німці розстріляли недавно 9 чехів, засуджених за: зраду, приналежність до тайної орґанізації, участь у чорній біржі й слухання чужинецьких радіових програм.

ВОЯКИ ФАРМЕРАМИ.—Управна земля, що лежить у межах Скот Філду, в стейті Ілінойс, не буде лежати цього літа облогом. Вояки з військової летничої школи перемінять її на 15-акровий „город перемоги для вжитку вояків. Для доконання цього зголосилося вже відповідне число вояків, які хочуть своєю працею дати свіжу ярину.

АЛІЯНТИ ЗАНЯЛИ СУС І КЕРУАН

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Перебувши за один день дорогу 48 миль, восьма британська армія захопила Сус, останній порт Оси понижче Тунісу, і погнала дальше ворога в ріг, де має розігратися остання битва в Африці. В цій погоні помагають їй злучені тепер британсько-американські сили із заходу, що заняли місто Керуан.

Не дивлячися на кольосальну скорість погоні, британці всеще не могли нагнати ворога, котрий втікає ще скорше. Війська маршала Ромеля незадовго получиться з військами генерала фон Арніма, що стоять в околиці Тунісу й Бізерти.

За обчисленнями аліянтських командантів, з первісної армії Оси, що виносила 200,000 вояків, принаймні 30,000 находиться в аліянтському полоні. Сама восьма армія захопила підчас 230 миль довгого маршу 20,000.

Військова команда ще не може сказати з певністю, чи Ромель буде битися до останнього вояка, чи буде старатися переправитися до Сицилії й Італії. Кореспондент „Юнайтид Прес" при аліянтських військах у Каруані каже, що між німецькими бранцями чути загальні балачки, що німців уже евакуують з Африки літаками до Сицилії.

НАСЕЛЕННЯ ПРИЙМАЄ АЛІЯНТІВ ОВАЦІЯМИ.

За офіціяльним донесенням, британці заняли Сус у понеділок в 8:30 годині рано, а Керуан попереднього дня в 11. годині рано.

Коли аліянтські війська вступали до Керуану, населення витало їх оваційно. Вулиці були встелені цвітами. Хідники залягли товпи людей, які витали війська окликами. В багатьох місцях повівали трибарвні прапори французької републики з часів до Петена.

Подібні обяви радости спривoду заняття їх міста обявило поперед нього населення Сфаксу. Запитані за причини своєї радости люди згідно оповідали про знущання, якими зазначилася націстична окупація Тунісу. Перед відступленням зо Сфаксу німці зібрали як закладників визначних громадян міста і повезли їх зо собою.

АЛІЯНТСЬКІ ЗАХОДИ НЕ ДАТИ НІМЦЯМ ВИРВАТИСЯ З АФРИКИ.

З трьох летничих осередків повели аліянти летничі заходи, аби не допустити до евакуації націстичних військ з Африки. З Мальти, Тунісу й відбитої від Італії Лібії повели аліянтські літаки рейди на ворожі порти й комунікаційні лінії на Сардинії. За один день операцій аліянти збили дальших 41 ворожих літаків.

У той самий день британські підводні човни затопили 8 ворожих перевозових кораблів й поцілили 7 інших.

Головна команда аліянтських військ подала, що аліянтські протилетничі гармати й літаки зострілили підчас африканської кампанії 1,253 літаки Осі.

НАЦІСТИ ВЖИВАЮТЬ ВОЄННИХ БРАНЦІВ ЯК РАБІВ.

Видно терплячи на недостачу робочої сили, Гітлер став уживати в Африці воєнних бранців, узятих з переможених ними військ, політичних вязнів і тубильців. Американські вояки стрічають при примусових роботах коло доріг мароканських, алжірських і туніських арабів, французьких „добровольців", ба навіть чехів і поляків.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВІДБИВАЄ АТАКИ НА ПІВНОЧІ.

ЛОНДОН. — Німецькі війська робили в понеділок 5 наступів на совєтські лінії коло Волхова, що лежить 80 миль на південний схід від Ленінграду. За кожним разом їх відбито. Втратили в цих атаках 2,000 вояків. Приходило в них часто до рукопашних боїв. Бої в Донецькому басені значно ослабли. На цілій лінії одначе слідно збільшення летничої активности. Німці видно пробували досягнути переваги в повітрю, але це їм не повелося.

НІМЦІ ХВАЛЯТЬСЯ ЗАБОРОЛАМИ ПЕРЕД ІНВАЗІЄЮ.

ЛОНДОН. — Націсти поширяють пропаганду, що вживши мілїонів примусових робітників, націстичний уряд розбудував такі оборонні приспосіблення здовж цілого західного побережжя Европи від Північного Рога до Біскайського заливу, що мовляв тепер Німеччина не боїться звідти ніякої інвазії.

Один націстичний коментатор, подаючи про це на радіо, додав: „Най тепер британці сюди приходять! Вони найдуть тут панцирну оборону й покирвавлять собі голову".

НІМЦІ ХВАЛЯТЬСЯ ЗАТОПЛЕННЯМ.

ЛОНДОН. — Берлінське радіо подало в неділю, що німецький підводний човен затопив у суботу коло острова Альборану, в східній частині Середземного моря, британський кружляк кляси корабля „Фіджі", себто коло 8,000 тон містоти. Британська адміралїція не потверджує вістки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОПОМОЖІТЬ ВОЄННІЙ ПОЗИЧЦІ ТЕЖ І — ПРОПАҐАНДОЮ

Зачинаємо велику кампанію, щоб дістати в тому місяці державній скарбниці 13 біліонів долярів. Ось та друга воєнна позичка — мусить обовязково вдатись. А щоби так сталося, всі ми, свідомі й патріотичні громадяни, мусимо в тому місяці закупити більше бондів, як звичайно купуємо. Вправді ніхто нас до цього не силує, а як не купимо, то за це ніхто нас до арешту не замкне. А власне тому, що живемо в ось тих грізних часах на такій землі, що й в таких обставинах залишає ще так багато до виконання нашій добрій волі й нашому сумлінню, ми повинні в відплату за це вдвоє більше дати, щоби ось такий стан вдержувався тут і надалі. Бо чим менше буде державного примусу, тим буде краще для американського способу життя. Воєнні обставини і без цього вимагають багато примусу. І то на всіляких ділянках. Тож не переносім його ще й на такі фінансові поля, куди їх сам уряд ніяк не має охоти переносити. Значить: купуймо воєнні бонди щедрою рукою. Вониж у першу чергу призначені на оборону краю, на оборону нас самих і наших інтересів.

Ось та справа така ясна і очевидна, що здавалось би, що шкода витрачувати час і папір, щоби про неї довше говорити. Але надії так не є, бо вже така є людська природа, що навіть там, де усе ясне, та ясність до загалу не так легко доходить. Ось і тому теж і в справі воєнних бондів є потрібна широка пропаґанда. Її веде, як знаємо, наш уряд. І веде її преса, стаючи урядови до допомоги. Ведеться вона, як знаємо, у статтях та іншим способом теж і в нашій ґазеті. Як і з боку цеї орґанізації, якої ми є орґаном. **Але так є, що й цього ще замало, коли іде про загал. Треба, щоби часопис відбивав якнайсильніше теж і те, що ця справа глибоко займає нас усіх, зокрема наші орґанізації. Це розуміє дуже добре державна скарбниця,** бо вона раз-у-раз пригадує, що в ґазетах повинніб появлятись ще й заклики бизнесменів, ріжних інституцій і орґанізацій, і то в формі плачених оголошень, якими взивалиб загал до купівлі воєнних бондів. Ось такі нові оголошення уже появились в американській пресі. Вони повинні появлятись і в „Свободі". Памятайте, що наш часопис не хоче робити на тому ніякого бизнесу. Але й не може ще й до цього докладати. Ось тому звертаємось до наших бизнесменів, бизнесових орґанізацій, Народних Домів і т. п., щоби замовляли оголошення, на які їх стати, попираючи ось так другу державну воєнну позичку. А в першу чергу звертаємось **до відділів У. Н. Союзу,** між якими є многі, що можуть виконати це патріотичне діло. Оголосіть свій Відділ в ґазеті як такий, що оплачує спеціяльне оголошення для прапаґанди за воєнними бондами, яких треба, щоби виграти війну. Це буде гарна маніфестація льояльности і привязання до краю свободи.

Джеферсон — Архитект Американської Свободи

Українське громадянство має тепер добру нагоду вдумуватись в те, що саме становить властиву силу цього краю, що є в ньому найдорожче, та чий голос тут заважує. Бо ось зачали ми святкувати 200-літні уродини того, що над тими справами багато роздумував, а роздумавши зібрав їх у свого роду символ демократичної віри і як такий вложив в Американську Декларацію Незалежности. Тою людиною є Тома Джеферсон.

А коли кажемо „демократична віра", то в тому розумінню Джеферсона, що це є віра в простолюддя, довіря до „звичайної людини", віра в її чесноту і благородність, в її сильне бажання жити як свобідна людина.

Як ці всі речі треба розуміти, про те буде ще дуже багато мови теж і на сторінках нашої ґазети. Про це вже повиходили цікаві книжки і вийде їх цілком певно далеко більше. Про це все зачали вже говорити і писати, а буде сказано й написано ще далеко більше. Отже, як хто хоче пізнати справжню Америку, а її треба всім нам добре знати, то це є тепер така нагода, яка рідко коли трапляється, щоби таке знання набути, або якщо його мається, щоб його поглибити. А треба це робити ще й тому, що за ті ідеали, що їх голосив Джеферсон, а які ми переняли в спадку як вічні цінности, іде тепер велика світова борня. Америка пішла до цеї війни, як і до минулої, тільки тому, що повстали в світі такі варварські течії, що хотілиб цілковито знищити те, що американський нарід вважає найціннішим, що с т а в и т ь в и щ е життя.

Якщо хочемо зрозуміти добре ідеали Джеферсона, котрого називають „архитектом американської свободи", потребуємо тільки вдуматись в те, що потворили диктатори в Европі з народами і краями, що опинились у їхній неволі. Потребуємо тільки поглянути на аґресорів, скільки то крови через них тепер ллеться і скільки міліонів людей мусить гинути з голоду, від хворіб та ріжних таборів смерти. А Джеферсон і його система — це щось цілком противне від систем і думок диктаторів і тоталітаризмів. Джеферсон був проти всякої фізичної неволі й проти духової недолі, яку вважає ще гіршим злом, бо без свободи думки — не може бути ніякої іншої свободи.

Коли вдумуємось в те, скільки то тепер переслідувань під оглядом національним і расовим, а ще зокрема і релігійним, то лекше стане, коли полинемо на хвилину думками до тих давніх часів в Америці, коли тут ставали законною вимогою ті свободи, що їх обороняв Тома Джеферсон. Тоді й зрозуміємо, чому і нам треба брати живу участь в торжествах в память Томи Джеферсона. І то не таку участь, щоби бути на якійсь параді. Але таку, підчас якої ми присвятилиб дещо часу тому, щоби пізнати думки Джеферсона. А тоді пізнаємо теж і справжню Америку. Ту, якою вона є і якою повинна бути.

Ми, що походимо з української крови, завжди протестували проти самодержців, диктаторів і окупантів, що держали в тілесній і духовій неволі український нарід. Многі з нас вичули неволю теж і на власній шкурі. А щоби ту неволю з української землі усунути, ми нераз докладали тут многих зусиль, а тепер хотілиб їх ще більше доложити. Коли так, то памятаймо, що в боротьбі з кожною формою тиранії, Тома Джеферсон є великим помічником. Він же присягнув перед Богом, що буде боротись з тим лихом ціле своє життя. І таким борцем остав до останньої хвилини свого життя. Чи не гарний приклад для нас?

Ми, що становимо в подавляючій більшости роботящі руки, памятаймо, що маємо в Джеферсоні чемпіона за повне право працюючих людей до щасливого життя. І коли тепер є щораз більше голосів, що хочуть здійснення того, щоби це життя було для усіх щасливим, оскільки воно таким може бути, то памятаймо, що над тим усім взноситься дух Джеферсона, не зважаючи на новітні часи і вимоги і модерний спосіб висказу того, що колись Джеферсон висказував в дуже поетичній формі. Та проте він таки був реалістом і передбачав краще ніж хто інший, що прийде пора, коли те, що видавалось у його часах фантастичним і поетичним, стане згодом дійсністю, стане вимогою практичної політики. Ось такої, яку веде, між іншим, теперішній наш уряд, особливо, коли виставляє пляни щодо повоєнної соціяльної й економічної забезпеки.

„Батьком американськгоо духа" називає дехто Тому Джеферсона, неначе в доповненню до „Батька свого краю", під чим розуміємо Юрія Вашинґтона, що приніс нам перше визволення і державну незалежність. Але друге визволення — з неволі духа — приніс нам Тома Джеферсон. Та коли перше визволення є доволі забезпечене, бо лёдви чи зможуть його диктатори нарушити, бо загал краще розуміє цю небезпеку, то з „неволею духа", з расовою і релігійною нетерпимістю, з наступами на свободу слова — все ще треба боротись. Американські ідеали, що їх сформовував Джеферсон, таки далі потребують дбайливости всього суспільства, щоби були захоронені, особливо в часах, коли повстає стільки фальшивих суспільних теорій, що вже звели сотні міліонів людей на бездорожжя і кинули їх в жертву тираній і диктатур. Тому саме згадувати в такому часі за Тому Джеферсона і пізнавати суть його думок — значить визнаватись краще у світовій борні. Значить розуміти краще той новий світ, який повинен повстати на руїнах сатрапій, економічного визиску та духової неволі.

За Вияснення Воєнних Цілей

У конґресі заповіджено вже внесення ще одної резлоюції про полагоду повоєнних питань. Є таких резолюцій уже принаймні сім, а тепер до них додається ще резолюцію сенатора Пепера, котрою закликається президента Злучених Держав повідомити Обєднані Держави, що Злучені Держави є готові виступити з урочистим запевненям, що протягом шістьох місяців по закінченню війни в Европі вони стануть повним членом надаючоїся до приняття форми Обєднаних Держав для переведення в життя Атлянтійського Чартеру, захоронення мира й розвою добробуту через кооперацію між іншими вільними народами світу.

З того, що такі резолюції появляються, не дивлячися на те, що подібних резолюцій є вже більше, можна вносити про те, що серед американського народу наростає зрозуміння, що будуча доля й добробут Америки залежать у значній мірі від співпраці Америки з іншими державами по війні.

Цей настрій іде в розріс з сильними колись апізерськими й ізоляційними струями, що нуртували серед американського народу, а які певно не перевелися ще й досі, хоча вони нині заставлені приймати скриті, „невинні", форми. Певний уклін у сторону тих течій робить навіть резолюція Пепера, коли вона каже американському урядови робити самозрозумілу заяву, бо зобовязуватися тільки до такої співпраці з іншими урядами, які по своїй формі відповідали би бажанню Америки. Видно, що такого застереження ще треба для заглаєння тих течій, що не хотіли би ніякої співпраці американського уряду з іншими державами, які хотіли би, аби Америка держалась осторонь від інших держав, як це вона робила в періоді по першій світовій війні.

Всеж таки, навіть з таким застереженням, резолюція, на випадок її ухвалення, становила би немовби врочисте запевнення Злучених Держав щодо їх співпраці з іншими державами по війні в справі полагоди повоєнних проблєм. Якби така резолюція була ухвалена, то вона вже зробила би менше правдоподібним повторення американського вицофування з ради народів, як це мало місце по першій світовій війні. З тої причини коли взяти під увагу, що наприклад Ліґа Націй розбилася через відсутність Америки, таку резолюцію треба признати рішучим кроком уперед до розумнішої полагоди міждержавних справ.

Якби таку резолюцію ухвалено, то уряд мігби рішучіше братися до приготовання мирової конференції й повоєнного наладнання, знаючи, що противна йому партія не поведе демаґоґічної кампанії за розбиття зовсім подібної інтернаціональної к о о п е р а ц і ї. Застереження резолюції, що форма такої співпраці має бути приємлива для Америки, могла би тоді принести таку користь, що американський народ добре передискутував би всі форми, під якими така співпраця була би можлива.

Доброю стороною резолюції сенатора Пепера є виразна згадка про Атлянтійський Чартер. Це немовби пригадка Обєднаним Державам, що американська співпраця з іншими Обєднаними Державами по війні мусить відбуватися на основі того важного орудля, яке будьщобудь дає певні забезпечення не тільки великим, але й малим державам. Якщоб Обєднані Держави захотіли відкинутися від Атлянтійського Чартеру, то за це їх стрінуло би це, що Злучені Держави вицофалися би від співпраці, що, як знаємо з досвіду, могло би закінчитися фіяском для всеї справи. Як видно з недавної заяви підсекретаря стейту Велеса, Америка стоїть на становищи, що в Атлянтійському Чартері нема нічого такого, що мало би відбирати народам право вибирати собі „свою власну форму правління".

Нема отже сумніву, що, якби так сенат ухвалив резолюцію Пепера, в котрій згадується Атлянтійський Чартер, то це було би теж корисно для розумного полагодження повоєнних проблем. З усіх тих причин можна побажати ухвалення резолюції сенатора Пепера. Хоч і її можна би ще поправити, то все таки на всякий випадок вона заслугує на це краще, ніж інші подібні резолюції. Така резолюція скріпила би руку американського уряду в міжнародніх переговорах так після війни, як ще й підчас війни.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

75)

— Перепрошую дуже, що ще раз вернуся до вчорашнього, але чи не могли би ясна пані сказати мені, хто ще тут був учора з гостей з паном молодим ґрафом?

— Хто був? Їй-Богу, так мені тяжко спамятати назви. Та от... а! Був доктор Васонг, адвокат львівський, потім...

— Дякую ясновельможній пані! — мовив жандарм, кланяючись. — Мені досить! Мені аби одного. Д-р Васонг... о, це знаний адвокат, знаменитий адвокат! Це чудесно! Дякую ясновельможній пані! Цілую ручі!

І жандарм, салютуючи, обернувся по військовому, а пані Олімпія стояла на місці, проводжаючи його очима. Їй якось аж не хотілося вірити, щоб жандарм справді пішов геть, щоб ця грізна хмара цим разом зовсім минула її дім. Вона так і ждала, що ось-ось жандарм зупиниться, вернеться назад і почне розмову про щось інше. Наскільки спочатку своєї розмови з ним вона зупинилась на тій думці що він нічого не знає, настільки потім його довга гутанка й та охота, з якою він слухав її балакання, зродили в її душі наново підозріння, що щось у тім є, щось він знає, чогось догадується. Але ні, жандарм пішов униз селом, не зупиняючись і не вертаючись. Пані слідила за ним очима, аж доки він зовсім не щез їй із виду. Тільки тоді вона зітхнула глибоко й, обернувшися, звільна пішла до свого покою.

У сінях ждав на неї Гадина.

— Ну, що тобі таке? Чого ти прилетів, язик висолопивши? Що там таке сталося, що за тобою мов собаки гнали? — наклинулася пані на Гадину з докорами.

— Та, може, то й нічого, прошу ясної пані, — відповів Гадиня, все ще держачи сподні в руці, — але я думав...

— То-то й є, що все думаєш, а ніколи нічого путнього не робиш. А як що придумаєш, то таке, що хоч на лопаті вивози!

— Та я лише задля оцих сподніів, — лепотів Гадина, збитий спантелику. — Мені здавалося...

— Ну, що тобі здавалося, тумане? Що мене якісь сподні обходять? І видиш, що я з чужим чоловіком розмовляю, а ти до мене з якимись споднями лізеш! Тьфу! Десь такого й придумати годі, як ти зо мною робиш!

— Але прошу ясної пані! Прошу вислухати! Це єгомостеві сподні, ті, що вони вчора на собі мали! — мовив Гадина.

— Ну, так що з того?

— А я оце найшов їх у стодолі під купою соломи, геть у споду запхані.

— Що? У стодолі? А вони відки там узялися?

— Отож то власне я не знаю. Тут щось є!

— Тьфу! Десь ані хвилі не можна бути без клопоту! А ти говорив кому про це?

— Та ні, не говорив нікому.

— Ну, то добре! Візьмиж ті сподні й занеси їх до єгомостевого покою й не кажи нічого нікому. Може, тут і справді щось недобре сталося. Але треба з тим осторожно. Нема пощо розтрублювати. А що єгомость? Як йому?

— Здається, ліпше. Пробудився. Там десь Гапка коло нього.

— Ну, ну, зараз і я йду. Так знаєш що, — мовила пані, нагадавши щось нове. — Дай мені ті сподні, а я їх сама занесу. А ти, тим часом, як стоїш, зараз бігай на фільварок до панича. Отуди біжи лукою й кажи паничеви... Або ні, не кажи нічого, тільки передай оцю карточку. — І пані поспішно виняла зі свого нічного столика візитовий білет, написала на нім кілька слів, залiпила його в маленьку коверту й передала Гадині, котрий зараз же побіг із ним через сад та луку на фільварок.

— А живо! — крикнула услід йому пані, поспішаючи до о. Нестора.

Та поки ще дійшла до офіцини, назустріч їй поспішно вийшов садівник із саду, з камізелькою в руці.

— Прошу ясної пані, — мовив він, наближаючись. — Прошу поглянути, що я найшов у саду!

— Камізелька, — звільна цідила пані, з нехіттю оглядаючи її, — так щож з того?

— Чи ясна пані не знають, чия це річ?

— Що знов? Відки я маю знати? — обурилась пані.

— А мені здається, що то єгомостева.

— Єгомостева! Деж вона була?

— Я найшов її в саду, отам у корчах під плотом.

— Що знов за лихо? Відки вона там узялася? — скрикнула пані.

— Не знаю, прошу ясної пані. Та здається, що тут щось погане сталося. Самовільно вона там не забігла, а мусів її хтось закинути.

— Та хтоб там кидав та й пощо.

— Ну, єгомость самі, певне, її не кинули. Адіть, нова камізелька, зовсім добра, здається, вчора ще мали її на собі.

— Може, ваш пес якнебудь ухопив та в корчі затягнув?

Ця догадка гірш усього обурушила садівника.

— Мій пес до єгомостевого покою ніколи не ходить, а все коло мене сидить. Він не має звичаю затягати шмаття в корчі.

— Ну, то я не розумію, що тут могло статися! — прикро якось промовила пані й відвернулася, щоб іти до офіцини.

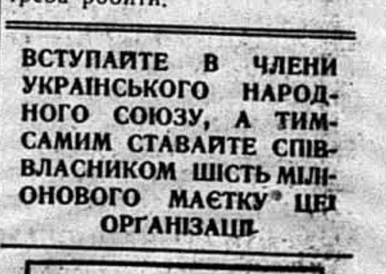
Садівник із камізелькою пішов за нею.

— А я думаю, прошу ясної пані, що тут щось нечисте. Що тут якась погана справа. Не дай Господи чого, то нетяжко нам усім у біду впасти. Моя рада зараз, не чекаючи довго, післати по війта, скликати людей, дати знати жандармам. Нехай би добре обшукали... Сама камізелька з покою в корчі не забігла, мусів хтось її винести. А виніс камізельку, то вже, певно, для самої камізельки там не йшов, мусів іще щось більше, вартніше забрати, а камізельку кинув. То, прошу ясної пані, небезпечна річ! Тут криміналом пахне.

Він говорив це звільна, рівним балакливим тоном, котрий у душі пані Олімпії збуджував уприкрення, відразу, мало не дрож, так, як рясний, холодний і безконечний осінній дощ.

— Та добре, добре! — промовила вона, силуючись не крикнути з подразнення. — Зараз усе зробимо, що треба. Я власне послала по панича, мого сина. Він трохи розумніший від нас усіх у таких справах. Будемо видіти, що тут треба робити.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Домашній Фронт

Як Купувати Продукти.

1. Перш за все треба пізнати „точкову вартість" продуктів, що їх найбільше купуєте. Помогти тому може „Таблиця Точкової Вартости", що є виставлена в кожній крамниці з продуктами. Ще ліпше вирізати з ґазети „Точкову Таблицю" на ріжні мяса та товщі і мати її все під рукою.

2. Все майте при собі Военну Пайкову Книжку ч. 2, як ідете купувати мясо, сир або які інші продукти, що продаються на купони з тої книжки. Так само, як купуєте консервовані, заморожені або сушені овочі чи ярину. Маєте відірвати купон в присутности продавця.

3. Якщо купуючи побачите, що не маєте купона з відповідною кількістю точок на вашій червоній сторінці, можете дати купон з більшою точковою вартістю, а продавець видасть вам решту „1-точковими" купонами. Наприклад, якщо ви маєте дати йому 4-точковий купон, а даєте 5-точковий, він дасть вам один купон вартістю одної точки. Але він не може користуватися купонами з 2, 5 або 8 точок, щоб їх давати як решту. Треба слідкувати, аби на тих 1-точкових купонах, що дістаєте від продавця, була відповідна буква, важна для того часу, коли купуєте.

4. Продавець не може завше точно відрізати кавалок мяса чи сира тої ваги, як ви хочете. Тому ви повинні також знати скільки точок маєте платити за унції. Для того видано урядом офіційну таблицю, в якій вказана точкова вартість унцій. Якщо за унції вам припадає дати менше ніж половину одної точки, ви не мусите давати цілої точки. Наколи припадає пів точки або більше, то повинні дати одну цілу точку.

5. **Обраховуйте точки.** Використовуйте червоні купони уважно й обережно. Вони повинні вам вистарчити на цілий пайковий період. Як дістанете від продавця решту 1-точковими купонами, старайтеся використати їх при наступній купівлі аби не минув термін їх вартости.

6. Не забувайте, що ви все ще маєте користуватися блакитними купонами для купівлі препарованих продуктів та Першою Военною Пайковою Книжкою для цукру і кави. На блакитні купони не можна видавати решти купонами.

Друга Военна Позичка для Підтримки Великих Военних Операцій.

В міру того, як кампанія в Тунісі доходить свого верху, як над Европою нависла загроза інвазії, уряд Злучених Держав розпочинає найбільшу фінансову кампанію в історії, що обіймає 13 біліонів долярів для фінансовання війни.

Кожний студент економіки може вказати на важливість тої кампанії для тих, хто лишився в дома, бо натиск її буде відчуватися вповні на домашньому фронті, так само як і на боєвому. Якщо надвишка купчої сили, себто надвишка грошей, не буде вкладена у Военні Бонди та Марки, то наша країна матиме перед собою інфляцію, а зростаюча інфляція зруйнувала би нашу цілу економіку: гроші сталиб безвартісні, а ціни летіли би вгору. Ощадження не малиб вартости, продукція зменшиласяб і сама перемога була би загрожена.

Надіються, що цього року країна матиме 40 біліонів долярів прибутку, після обрахования біжучих видатків. Ці гроші можуть бути вкладені корисно в ріжні способи. Чи то у Военні Щадничі Бонди, чи Податкові Щадничі Посвідки, чи Бонди Департаменту Скарбу. В додаток до того Департамент Скарбу пропонує кілька нових способів, призначених для кожної ґрупи населення, щоби таким чином кожний міг брати участь в кампанії за военною позичкою.

13 біліонів долярів мусять бути зібрані, аби фабрики могли виробляти тенки, літаки, зброю. Аби одягати, годувати, перевозити вояків, які користуються тою зброєю.

ОГЛЯД НОВИН

(Подає Елмер Дейвис, Директор Бюра Военних Інформацій).

Вояки і знаряддя в Тунісі

Загально, справи в Тунісі йдуть досить добре. Частини ґенерала Монтґомери є ветеранами в боях у пустині. Наші вояки здобувають знання тяжким досвідом. Проте, після поразки у лютому, швидко пристосувалися і не тільки втрачене повернули, але здобули більше. Старшини, які повернулися з Тунісу, кажуть, що не тільки наші вояки, але і наш матеріял, знаряддя виявляються добрими. Кажуть, що наші тенки М-4 є напевно найкращими у боях. Німці мають більші, але повільні та незручні, їх легко обстрілювати. Наші літаки також добрі, особливо літаючі фортеці. Літаки типу P-40 завше мали успіх у боях в пустині. Вони не виказалися надто добрими в деяких операціях на Тихому Океані минулого року, але виправдали себе знаменито в Єгипті і є також добрими в Тунісі.

Моряки Обєднаних Держав

В міжсоюзній военній кампанії беруть участь британці, американці та французи, як прихильники Жіро, так і де Ґоля. Але та кампанія не мала би успіху, якби не моряки торговельної фльоти Обєднаних Держав, представники поверх десятка націй — норвежці, голяндці, греки, південні американці. Їх служба не така голосна, як борців на передових позиціях, але так само небезпечна. Без них неможливо виграти світову війну.

Фронт, на якому працюють ті моряки, не є ніколи спокійним, в деякі періоди часу гірший ніж в інші. Минулий березень був поганим місяцем зогляду на затоплення кораблів підводними човнати. Не такий поганий, як кілька місяців за останній рік, але таки досить поганий. Неможливо подати докладніші відомости про затоплення, бо ворог хотів би ті відомости мати. Проте, не зважаючи на затоплення, величезна кількість кораблів, наладованих важними запасами, дісталась безпечно до місць призначення. Полонені німці, захоплені в Тунісі, були надзвичайно здивовані, коли побачили величезні запаси ріжного знаряддя Американської Армії. Вони казали, що в Німеччині через радіо говорилося, що ті всі запаси були затоплені.

Боротьба з дорожнечею

Сьогодня кожний старається втримати як тільки може своє положення. Але президент, наклавши вето на законопроєкт Бенкгеда, заявив: „Прийшов час, коли всі ми, фармери, робітники, управителі, підприємці, повинні собі усвідомити, що не можемо поліпшити наш рівень життя в часі тотальної війни. Навпаки, ми повинні знизити наш рівень життя на час війни. Як ми це зробимо, ніхто з нас не буде нуждатися в тому, що є необхідне для життя. Нам всім вистарчить, якщо не будемо старатися дістати якнайбільше". Далі президент додав: „Ми тільки тепер починаємо відчувати тяжкий вплив війни. Мужчини, що жили щасливо зі своїми родинами, мають залишати добре оплачувану працю, щоби бути вояком з платнею в $600 річно та з малою допомогою їх родині. Ми, які залишились в цивільному житті, щоби виробляти знаряддя та харчі для них та необхідний мінімум для нас самих, не повинні сваритися поміж собою стараючися поліпшити, або втримати своє становище за рахунок інших".

З тим напевно погодяться наші вояки, які перебувають в солончаках Тунісії, або в багнищах Нової Ґвинеї. Можливо погоджуються з тим і багато людей тут, в дома.

Courtesy of The Jersey Journal

UKRAINIANS BUY BONDS — Scene as the Ukrainian National Association placed an order for $250,000 worth of war bonds. Left to right: Marcel Wagner, Assemblyman; Dmytro Halychyn, secretary; Nicholas Muraszko, president; Laurence G. Payson of the New York War Finance Committee and Roman Slobodian, treasurer of the association.

PRESS REPORTS UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION'S NEW PURCHASE OF $250,000 WAR BONDS

The New York Times, Saturday, April 10, 1943:—

The Ukrainian National Association, Inc., which will celebrate its golden anniversary next Washington's Birthday, announced its intention of ordering $250,000 worth of bonds. The fraternal organization has 41,000 members in the United States and Canada.

New York Herald Tribune, Saturday, April 10, 1943:—

The Ukrainian National Association announced yesterday plans to order $250,000 worth of bonds, becoming the first fraternal organization in the 2nd Federal Reserve District to pledge a subscription to the Second War Loan. The purchases will increase the association's holdings of United States government securities to $2,159,500.

New York World-Telegram, Friday, April 9, 1943:—

$250,000 Pledged

In New York the Ukrainian National Assn., Inc., became the first fraternal organization to make its pledge for bonds in the drive with an order for $250,000 worth.

The purchase increases to $2,159,500 the holdings of the association in United States securities. It also holds $55,000 in Canadian Victory Bonds.

The New York Sun, Friday, April 9, 1943:—

The first fraternal organization in the Second Federal Reserve District to indicate it would subscribe was announced today as the Ukrainian National Association, Inc. It plans to buy $250,000 worth.

The Jersey Journal, Saturday, April 10, 1943:—

Ukrainian Association First In Loan Drive

War bonds aggregating in value $250,000 have been purchased by the Ukrainian National Association, headquarters of which are in Jersey City, in one of the first big subscriptions entered for the second war-loan campaign opening Monday. The order is the first received from an organization. The association, which consists of 41,000 Ukrainian-Americans throughout the country, has invested almost $2,000,000 in government bonds.

The order was turned over yesterday to the Trust Company of New Jersey for execution, in a ceremony in which Laurence G. Payson, an executive of the New York War Finance Committee, thanked the Ukrainians on behalf of the treasury in their own language.

Jersey Observer, Saturday, April 10, 1943:—

Ukrainians First Organization To Invest in April Drive

First under the wire. This is the honor that goes to the Ukrainian National Association of Jersey City, an organization that represents 40,000 Ukrainian-Americans in this country. Their headquarters are in Jersey City and they are active in every civic and patriotic program in Jersey City and all other parts of the country where their members are located. This organization entered a big subscription in the December drive and yesterday they entered a subscription for $250,000 in the April drive and which happened to be the first order from an association. The total investment of the association in U. S. Government bonds now totals close to two million dollars. The men in the above photo are, left to right: Marcel Wagner, Assemblyman; Dmytro Halychyn, secretary; Nicholas Muraszko, president; Laurence G. Payson, an executive of the New York War Finance Committee who came especially to Jersey City to represent the Treasury in accepting the order; Roman Slobodian, treasurer. Mr. Payson in accepting the order, thanked the group in their own language, which surprised everybody in the gathering. The order for the bonds was then turned over to the Trust Company of New Jersey for execution.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наша участь у кампанії за продаж бондів.

Наша держава розписала тепер Другу Военну Позичку, яка має принести 13 біліонів долярів. Щоби розкупити бонди на 13 біліонів долярів, то в купні цих бондів мусять взяти участь якнайширші верстви всього американського громадянства. Банки, асекураційні компанії, запомогові орґанізації, ріжні орґанізації та установи, а головно поодинокі громадяни, як багаті так і бідні, одним словом увесь широкий загал мусить купувати бонди, щоб ця Друга Военна Позичка могла бути удачною. А вона мусить бути на 100 відсотків удачною, бож вона призначена на такі цілі, від яких залежатиме наша перемога в теперішній війні. Ось ця важна справа була представлена Д. Галичином на зборах Екзекутиви Злученого Комітету Українських Американських Орґанізацій міста Ню Йорку, що відбулись 7. квітня.

Обговоривши докладно цю справу, Комітет отсею дорогою звертається до всіх товариств, що обєднані в Комітеті, піднести справу купна бондів на своїх найближчих зборах, та зясувати членам, що кожний з нас мусить взяти активну участь в теперішній кампанії за продаж военних бондів. А ця активна участь має полягати в тім, що кожний з нас повинен не тільки самий закупити ці бонди, але також старатись переконати своїх близьких, що від купна бондів ніхто не сміє тепер відмовитись. Ці бонди є на ріжні суми. Є бонди, наприклад, на суму $18.75, а на таку суму може й найбідніший спромогтись. Памятаймо на слова нашого президента, який відкриваючи офіційно кампанію за продаж бондів минулого тижня, сказав, що вояки наші віддають своє життя, а ми маємо зробити бодай те, що позичимо свої гроші.

Кожна національна ґрупа в Ню Йорку старається виказати якнайбільше успіхів у продажі бондів. Так звана „Форейн Ленґвідж Дивіжен" при Департаменті Скарбу в Ню Йорку заохочує поодинокі ґрупи, щоб вони, купуючи бонди, подбали також і за те, щоб дістати відповідний кредит за свою працю. Щоб цей кредит дістати, потрібно, щоб кожне товариство, кожний громадянин, кожна громадянка, що купують бонди, чи в банку чи на почті, зазначили, що вони бажають собі, щоб цей банк чи почта повідомили „Вор Сейвинґ Стеф, Форейн Ленґвідж Дивіжен", 1270 шеста евеню в Ню Йорку, якої національности є даний громадянин. Тимсамим, щоб американські українці міста Ню Йорку могли дістати також це признанчення, то треба поступати так як тут вище сказано, зазначуючи завжди „Юкрейніен".

Комітет рішив також, що наступні загальні збори всіх представників орґанізацій, відбудуться в четвер 29. квітня в год. 8. вечером, в ґалі при 217-219 Іст шеста вулиця, в Ню Йорку. Того дня ці всі орґанізації, які вже зібрали, чи ще зберуть датки на Червоний Хрест, повинні принести всі зібрані гроші на збори, бо тоді власне закінчимо збіркову кампанію на Червоний Хрест.

За Комітет:

С. Ковальчук, голова;
М. Малетич і Л. Ковальська, секретарі.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Український День Американського Червоного Хреста приніс $1,010.

Неділя 21. березня б. р. перейде до історії української громади в Шікаґо як День Американського Червоного Хреста. В день цей відбувся у нас концерт в користь Военного Фонду Американського Червоного Хреста, який увінчався успіхом не лише моральним, але й матеріяльним, бо прийшло з нього 1,010 долярів для цеї гуманітарної орґанізації.

Уся підготовка до концерту, його переведення і інші праці звязані з тим підприємством, спочивали в руках українських жінок — в руках „комітету 15", який був покликаний відділами (юнітс) А. Ч. Хреста. Предсідниці тих відділів пані М. Костів, М. Дацьків і А. Куропась були вузчим комітетом того працьовитого числа „15".

Концерт був добре підготований і переведений точно, без зайвих довгих і маловартних „спічів".

Предсідниця комітету пані Маруся Костів отворила програму концерту дуже змістовим і добре підобраним вступним словом по анґлійськи, а пані Юлія Опихана по українськи.

Американський гимн відспівали присутні разом з членицями відділів, що станули в уніформах на сцені. Можна було бачити між ними старших і молодших, а навіть підростків. Велика більшість тих трудолюбних жінок вже має окремі „хрести заслуги за працю в користь Червоного Хреста.

В програмі концерту взяли участь: оперовий співак п. Александер Кульпак, співачки: панни В. Белеґай і Г. Мазурик, балет школи Шопен, молоденька (10 літ) Е. Барабаш грала на піяні, Жіночий Хор під проводом п. Бенецького, піяністка Галя Опихана і орхестра Райт Каледжу під управою п. капітана Барабаша. Репрезентантку Американського Червоного Хреста представила зібраним п. М. Дацьків, а до збірки взиваала п. А. Куропась.

Кульмінаційною точкою програми було слово репрезентантки Американського Червоного Хреста пані Стромбек. Бесідниця зачала з того, що вона прийшла виголосити промову, але коли побачила зорґанізованість тих людей і працю, вона не буде промовляти, а лише „говорити".

Представила ту велику працю, яку веде Американський Червоний Хрест не лише тут в дома, але по всій кулі земській. Де вже ніхто не може помочи, де всякі леґальні звязки невсилі відшукати пропавших без вісти, там Червоний Хрест творить чуда. Навіть якби затемнився весь світ, то нема досить темряви, щоби затемнити це ясне світло, яким є Червоний Хрест, говорила бесідниця. Від початку цеї війни Американський Червоний Хрест вислав вже 64 міліонів долярів на поміч терплячим у всьому світі. З приходів А. Ч. Хреста 66% йде на Ю.С.О. по всьому світі, де лише є американський жовнір. В одному лише місяці лютім б. р. видав Червоний Хрест півтора міліона долярів на поміч рідні вояків. А кров американських горожан з „кровного банку" Червоного Хреста вратувала життя тисячам найкращим синам Злучених Держав Америки і зменшила число калік і сиріт до мінімум.

Бесідниця навела багато конкретних фактів і випадків, де А. Ч. Хрест діяв успішно. Її промови присутні радо слухали тому, що говорила виразно, поволи і зрозумілою мовою. Публика надгородила її оплесками, а відтак і жертвували для Американського Червоного Хреста.

Найбільшими жертводавцями були всі три відділи, а це: Запомогового Тов. Укр. Жінок, Українського Золотого Хреста і Української Православної Церкви св. Володимира, які не лише несли весь тягар праці, але й всі видатки сполучені з влаштованням концерту по рівній части.

Дальшими жертводавцями були: по 25 дол.: Укр. Амер. Горожанський Клюб, Запомогове Тов. Укр. Жінок, Тов. І. Франка, від. 93 У. Р. Союзу, Лев Тягнибік. 15 дол. Стефан Кіняк; по 10 дол.: Укр. Золотий Хрест, Юніт Прав. Церкви св. Володимира, Укр. Тов. Молодих Жінок, М. Белеґай, В. Мигаль; по 5 дол: Бр. св. Стефана 221 від. У. Н. Союзу, В. Засадний, С. Іванчук, Д. Заблоцький, С. Куропась, В. К. Головацький, В. Рой, Н. Кресс, І. Дякун, І. Марущак, М. Заблоцька, Л. Рибак, І. Барабаш, І. Дужанський, З. Шкраба, Реба Вен Гай, Д. Фонтс, З. Смук, І. Гайович, Тов. Ольги Басараб, І. Скорд, Ю. Куць, Тов. Клюб св. Володимира, Ю. Геріс, М. Турко, М. Леськів, М. Петрів, М. Шевчук, А. Шостак, М. Слезюк; решта по 3, 2 чи 1 доляру; разом зо збірки $629.88, з вступних білетів $380.12.

Іванна Подола.

ВІДЗНАЧЕНО 94 АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

ВАШИНГТОН. — Военний департамент проголосив, що надано Повітряну Медалю 94 американським летунам, що відзначились у боротьбі з ворогом в Індії, Бурмі, та на території Далекого й Середущого Сходу.

ШВАЙЦАРІЯ ПОБОЮЄТЬСЯ ВІЙНИ.

БЕРН. — Швайцарський міністер заграничних справ подав у своїй промові до конґресу радикально-демократичної партії в Женеві, що уряд буде за всяку ціну боронити границь Швайцарії. Він критикував тих, що сидять спокійно в кріслах, думаючи, що Швайцарії не грозить війна. Остерігав, що Швайцарії грозять „мілітарні" небезпеки.

ЛЮБКА КОЛЕССА

виступить з власним концертом в Тавн Гол в Ню Йорку в неділю 18. квітня 1943.

З МУЗИКИ

ЛЮБКА КОЛЕССА.

Рецензія з нагоди її концерту у Львові дня 15. березня 1938.

На симфонічному концерті львівської фільгармонії, як солістка, виступила найкраща українська піяністка — Любка Колесса. Її останні чисельні виступи по більших европейських центрах, а головно в Лондоні, і звязані з тим великі артистичні успіхи свідчили вже наперед, що наша піяністка знаходиться тепер на вершку своїх піяністичних спроможностей. Тому й не диво, *що заповіджений її виступ у Львові викликав велике зацікавлення.* — Зацікавлення те виявилось дуже чисельною участю на концерті, на якому взагалі фреквенція була найбільша з усіх симфонічних концертів цього сезону.

Любка Колесса грала концерт Ес-дур Ф. Ліста (один з найулюбленіших творів її репертуару) і концертштік Вебера.

Мистецький профіль Любки Колесси є настільки скристалізований, що важко нам щонебудь додавати до всіх попередніх краєвих і чужоземних оцінок її гри. Та всеж кожний новий виступ піяністки лишає по собі стільки гарних і великих вражінь, що не годиться поминути їх мовчанкою.

Думаю, що не помилюся, коли скажу, що мало хто з публики (особливо нашої) здає собі докладно справу з того, що саме уявляє собою Любка Колесса та її мистецтво, Всі, що її бачили й чули, нею захоплюються, а це діється **переважно** підо впливом суґестії, що випливає із загального захоплення, спровокованого специфічною атмосферою концертової салі, **а в дуже рідких випадках** підо впливом обективної оцінки дійсних мистецьких вартостей тої, що на сцені так гарно виглядає. Мало хто знає, а часто навіть не передчуває, скільки треба **вміти,** що конче треба **знати,** і скільки треба **потрафити,** щоби дати на сцені те, що дає Любка Колесса. Якби загал слухачів хоч частинно зумів оцінити що саме, в якій формі і в якій якості одержує з концертової естради від Любки Колесси, то вияви захоплення того загалу мусілиб виглядати зовсім інакше. І під цим оглядом ми, українці, винні їй дуже багато. — Слухати Ліста Ес-дур концерт у виконанні Любки Колесси, — то значить захоплюватися випливом її індивідуальности і суґестивним діланням її великої музикальности на цілий виконавчий апарат, п о д и в л я т и її змисл, чи скоріше дар творення чудового, великого тону, що у великій динамічній скалі проникає скрізь усі інструменти і з задержаним віддихом слідкувати як піяністка силою свойого творчого талану підноситься до найвищих вершків піяністики Ліста. У Вебера концертштікові також з оркестрою, творі зовсім відмінної фортепіянової фактури і змісту, — показала нам Любка Колесса багато інших своїх прикмет, що дозволили їй виконати цей твір справді надзвичайно. Специфічний Веберівський „брилянтний" стиль вийшов в елеґантному й незвичайно прецизному подані Любки Колесси дійсно ідеально. Велика культура й уміння наскрізь пережити **легкий, простий а про те високо музикальний і дуже поетичний стиль Вебера,** уповажнюють зарахувати Любку Колессу до найкращих взагалі виконавців цього фортепіянового напряму.

По львівському виступі відїхала Любка Колесса на ряд концертів до Німеччини, Франції та Англії, а потім до Америки. З цієї нагоди бажаємо їй досягнення якнайкращих успіхів і звязаного з ним широкого **розголосу українського імени і української музики.**

Р. Савицький.

(Журнал: Українська Музика, ч. 3, 1938 р.).

Марко Луцкевич.

Дещо Про Культуру Полісся

Волинське Полісся по верхівю ріки Припеті та інших маленьких річок, що в неї вливаються — дуже мало відоме дослідувачеви України. Навіть наші публіцисти, через те, що бідніша верства людности ходить у постолах та носить одежу (строї) схожу до білоруської, зовуть Поліщуків волинських Білорусами. Це закуток забутий, мабуть, як Богом так і людьми. Досить сказати, — що лист, замісць того, щоб зробити навпростець через річку Припеть тільки 24 верстов, мусить мандрувати по Поліссю цілих 20 днів. Літом, особливож на весні та в осени по деяких шляхах може проїхати тільки поліщук волами чи одною конякою, запряженою в легенький візок. А почтовими кіньми туди й не рипайся.

З весни 1912 року мені доводиться жити в найглухійшому закуткови Волинського Полісся: 75 верстов до залізниці та повітового м. Ковля, 90 верстов до м. Пинсьжа та коло 100 верстов до міст Берестя і Кобрина.

Людність Полісся, почавши так верстов із 25 у північну та північно-східну сторону від міста Ковля (на Волині), аж ген далеко в глибину Пинського Полісся, уявляє із себе зовсім осібну масу українського народу, що одрізняється як вимовою, так і звичаями. Згук „я" вимовляється як щось середнє між **я** та **є** — більш схоже на **є.** Всі слова у кличнику скорочуються. Наприклад оттаке речення: „Параско! Де твоя мати?" — вимовляється ось як: „Пара, го Пара! Де твоє мати?" Слова — ярмарок, свято, Деміян вимовляються як ермарок, свето, Демієн. Слово „але" вживається тут не тільки в значінню російського „но", а також замість „так", „авжеж" — тобто в значінню російського „да". Таку вимову вже можна почути і в Ковлі. Я ізріс на Поліссю у міщанській семї і довгими часами пробував поблизу міста Ковля, на селі, у селян і мало не скрізь чув вимову: свето, взев, седь і так далі — замісць „свято", „взяв", сядь". Тудиж далі на Полісся, під Пінщину, згук „я" вимовляється тільки як є. Таке речення: „Як тільки я посію ячмінь, тоді виведу воли на ярмарок" — в устах поліщука згучить так: „Єк тілько є посію єчмінь, вточі виведу воли на єрмарок". Навіть заіменник „я" вимовляється як „є".

У піснях поліщук оспівує ріку Дунай, козаччину та польську неволю. Згадується місто Луцьк, наприклад в пісні: „Ой у Луцьку на риночку пють ляшеньки горілочку; Ой пють вони підпивають, Гандзю собі намовляють"... Але мені не довелось почути, щоб селянин поліщук оспівував Дніпро та Запоріжжя. З вимови, а також із пісень видно, що поліщук має багато де чого спільного із українцями Карпатського узгіря — гуцулами. Не дивлячись на те, що Полісся (колишня Пінщина) довгий час було під польським панованням, польська культура зовсім не зачепила поліщука. Правда, й тут у самому глухому закуткови була унія, про що свідчать уніятські старі книжки по церквах; алеж тут не було, мабуть, такої великої боротьби за віру, як то ми бачили на Волині та по сусідству на Холмщині. Це, може, через те, що єзуїти та польський уряд звертали мало уваги на той непривітний край, та знов люди та місцеве попівство, як менш освічене, ставилось байдуже до православія. Тут, певно не було борців за віру, через що тут і лекше було завести унію.

Церковним релігійним обрядам придають мале значіння, а більш поважають свої, може ще тисячолітні, звичаї.

Поліщук навіть такому релігійному обрядови, як вінчання, не придає дуже великого значіння. У нього весілля або навіть могорич чи, як по деяких місцях звуть, „заручени", мають далеко більше значіння.

На Полісся не вспіла теж протиснутись загальноруська культура із сороміцькими піснями, лайкою та матюками. Разів кілько доводилось мені бувати на „толоках" та весіллю, але й разу не чув я „інтернаціональних" загально відомих істинно-руських словечок. Хоч поліщук пє багато горівки, алеж пє завжди із якої небудь причини. Навіть на весіллю і там не пють так собі на здорову голову.

Ось староста весільний торгує для молодої „свекрушину піч". Свекруха чогось змагається. Староста із журби пішов у танець. Йому тісно: то одного, то другого штовгоне у бік. Почується зойк: це спав і витягся серед хати один парубок із рідні молодого. — „Вбив! Вбив!? — загули люди. — „Дохтура! Знахара! Давайте краплі!"

Хтось з пляшкою в руці підступив до неживого. Влив йому в стулений силою рот горівки — ліків. Підвів вбитий голову, дали йому ще ліків — порцій з пять, і пішов він знову у-вискоки. Тепер вже й молодиці піставляють груди, аби й їх шигнув оттой розбійник: бачите, всякому хочеться бути вбитому і потім оживати од горівки. І так без кінця падають убиті та оживають. Нарешті варта од печі ловить гав. Трах! Весільний староста якимсь макогоном чи що тріснув посеред печи. — „Звоював, звоював!" — гукає він і тілiщить до столу хліб та ковбасу.

— „Дякуємо, дякуємо!" — каже батько молодої, що сидить за столом. — „Святий хліб приймаємо, а це — показуючи на ковбасу, — „господарям повертаємо". І давай після цього частувати великого завойовника.

В таких ріжномаїтних жартах приводять поліщуки весілля. На весіллю молодій втинають коси, — і всі замужні жінки та вдовиці кіс не заплітають, але так само як і чоловіки кортко при самій потилиці підтинають волосся і голову як і скрізь на Вкраїні, носять коси, заплетені стьожками (тут їх звуть „підтяжками").

Ніде так на Вкраїні не поширено знахорство, як на Поліссю. Тут що село — то знахар. По декуди кидаються знахорити й дяки. Шкіл тут за царату було мало, тай ті збільшого церковно - парафіяльні.

Тепер погляньмо на Полісся з економічного боку. Країна ця дуже бідна і непривітна. Земля піскувата — підзолиста; летючі піски зміняються болотяними луками. Про колишні ліси свідчить тільки одна назва — Полісся. Селянські та почасти й панські ліси знищені. На опал селяни вже тепер вживають лозу, що росте на болотяних луках. Ремества в більш широкому розумінню нема. Живуть поліщуки головним чином з скотарства та хліборобства. Хліба свого не хватає, і ще з осени більшість хліборобів починає „пудити" (купувати хліб пудами). По деяких селах, де ґрунт (наділ) обіймає десятинок 70—80, поліщуки живуть навіть заможно: свого хліба хоч часом і не стане до нового, але за те там селянин щороку продасть одного — два волики. Та на превеликий жаль, таких щасливих сел дуже мало. Тепер уявіть собі, як скрутно доводиться Поліщукови на восьмій або шіснадцятій частині ґрунту, який до того дуже малий — десяток 12—15, та ще й земелька занадто вже плоха: поле — видма та болотяні луки. Чи можна тут з двох десятинок прохарчувати сімю та перезимувати худобу? По таких то малоземельних селах люди страшенно бідують: свого хліба бракує, а купити нізащо, бо заробітку на Поліссю нема жадного. Коли часом і вирветься яка праця у панській економії, то за дуже мізерну плату. Візьмімо для прикладу село Мостище, по річці Турії, верстов з 60 од Ковля. Наділ селянський (цілий ґрунт) там всього щось десятин 13. Земля там найгірша: здається, на ціле Полісся гіршої не знайдеш. От нехай проживе тут хто на двох десятинах, нехай прокормить Поліщук себе та худібку! А тут, як на лихо, є під боком огнище хліборобської культури — велика панська економія до 7 тисяч десятин „Бузаки". Правда, що господарство у тій економії ведеться зразково: все тут гарне, й жито й худоба. Навіть заводиться великий гарний садок, що для Полісся рідке зявище. Алеж чия це праця? Чи не тих „вільних" селян, що завсігди ходять обідрані та ніколи не бувають ситі? Хіба може людина почувати ситість, напхавши шлунок печеною бульбою з лушпайками та чимсь схожим на хліб: якийсь злеп, зпечений з невіяного та зертого в жорнах жита. (Поліщук, бачите, вельми економна людина: в його й хліб розбавляний половою. А про сало тепер — ласоці поліські — й не згадуй! Сало у таких бідолах бува хіба тільки на свячене).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 18. квітня, в 2. год., в гали церковній, 47 Говп Евеню. Просимо всіх членів прийти на збори на означений час, щоби не сидіти і чекати на поодиноких членів аж до пізної години. — За уряд: В. Сметана, предс.; В. Бродський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 117, відбудуться в суботу, 17. квітня, в год. 8. ввечір, в парох. домі, 217 Іст 6. вул. На ці збори просимо всіх всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць прийти. Буде звіт контр. комісії за 3 місяці. Також є важні справи до вирішення. — Гр. Стефанишин, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Бр. Роҫжд. Пр. Богородиці, від. 259, подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 квітня, в годині 2. попол., під ч. 4950 Савт Павліна ул. — Уряд: Василь Горинець, предс.; Іван Побуцький, секр.; Антін Партика, кас.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 18. квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на збори. Довгуючих членів просимо вирівнати свої заглі вкладки. — П. Герман, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін. На ці збори просимо всіх членів обовязково прийти, бо маємо багато справ до полагодження. Не легковажне собі цих зборів, бо як не ма важних справ, то уряд не потребує просити прийти. — В. Братусь, предс.; А. Дяків, кас.; В. Бартош ,секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбудуться в неділю, 18. квітня, в год. 6. ввечір, в салі церковній. Просимо всіх членів і членкиць прийти на збори точно на означений час, бо маємо важні справи до полагодження Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо тепер не пора затягати по 3 місяці — І Климишин, предс; М Куба, секр

ШИКАГО, ІЛЛ. — Збори Сестр. Благовіщення, від. 125, відбудуться в неділю, 18. квітня, в год. 12:30 сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. Просимо членкиць прийти на час. — А. Васильовська, предс.; К. Плетяк, кас.; І. Подола, секр.

ЛОРЕЙН, О. — Тов. У. Н. Союзу, від. 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 1. пополудні, в гали 2545 Е. 33 Ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Н. Шемчик, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 2. попол., в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Є важні справи до полагодження, тому участь усіх членів потрібна. — Петро Головчук, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 18. квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Збори відбудуться один тиждень скорше через Великодні Свята. Просимо членів і членкиць прийти на ці збори. Суспендовані члени, коли не являться і не вирівнають свого довгу, будуть виключені з організації. Члени, що довгують по 4. місяці, коли не являться на збори, будуть суспендовані. — В. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 8. квітня 1943 р. помер трагічною смертю

ЙОСИФ ГАЛКІВ,

член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76 У. Н. Союзу в Нюарк, Н. ДЖ.

Покійний походив із села Воля Соколова, пов. Лісько, Зах. Україна.

Похорон відбувся в понеділок, 12. квітня з укр. катол. церкви при Мортон ул., на цвинтар Евер Ґрін.

В. Й. П.! В. Салабун, ф. секр.

ТАРЗАН, ч. 749. Відкинене домагання здачі.

Як невразимий носій смолоскипу підійшов ближче, Даріна крикнула: „Жди! Може ми здамося!"

„Ми будемо панами, а ви рабами!" відповів Джеґер.

„Піддаймося!" просила Даріна своїх товаришів; „все інше є краще від смерти!"

Хор закричав її: „Ми будемо битися й гинути, як треба, а не станемо рабами!"